

เสื่อม้าย :

มทักัจจรรยสมบัตแม่่น้ำเพชร

● เรื่อง/ภาพ นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว

ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๐ กว่าๆ ครั้งยังเป็น นักศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดิฉันได้เรียนวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทยกับ “ครูที่แท้” ผู้เป็นที่รักและเคารพยิ่ง คือ รองศาสตราจารย์ ดร.พิริยะ ไกรฤกษ์ ในช่วง การเรียนวิชานี้ อาจารย์พิริยะจะพาเด็กฝึกงานลงทำงาน ภาคสนามที่ริมทะเล จ.สุราษฎร์ธานี เพื่อให้พวกเรา ไปเก็บขยะกระเบื้องบริเวณแหลมโพธิ์อำเภอยาเฒ่า ที่ ถูกคลื่นซัดขึ้นมากองอยู่เต็มหาด คัดเลือกกันหาชิ้น ที่มีลวดลาย อันเสมือนลายแห่งให้พอประกอบที่มก ของวัตถุหักๆ พังๆ เหล่านั้นได้

ในยามรุ่งสางฟ้าเพ่งสว่างเรืองรองได้ไม่นาน พวกเรานักศึกษาทั้ง ๕๐-๖๐ คนต่างเดินคู่ๆ ทยอยชมทรัพย์เศษกระเบื้องกันอย่างสนุกสนาน ลอยทะเลเล่น เอากระเบื้องแตกๆ ไปใส่ตัวกัน ก็มี แต่ก็ยังใส่ใจว่าต้องหากกระเบื้องที่พอจะบ่ง ชี้ได้ว่า มาจากเครื่องถ้วยชามจีนยุคไหน น่าจะ เดินทางมาถึงเมืองไทยด้วยเรือสำเภาเส้นทาง ไต เพื่อนำกลับมามีเป็นวัตถุหลักฐานในการค้นคว้า ทำรายงาน (สุดโหด) ส่งอาจารย์พิริยะ

ดิฉันก็ค่อยๆ มองๆ ไปเรื่อย ไม่รู้จะไร้มกหนัก ดังหน้าตั้งตาหาเรื่องเล่นขำวังกระเบื้องใส่หัวเพื่อน กระทั่งไปด้วยกันมากกว่าแต่ความที่อาจารย์พิริยะ ให้ความรู้ความเข้าใจอย่างเข้มข้น อาจารย์ปากเนิบก-ปากแฉะกับนักศึกษาอย่างสุดๆ ให้เราสามรถรับรู้เรื่องราว ในความเป็นจริงที่เห็นของกันได้อย่างเต็มหัวใจ หัวใจดิฉันนักศึกษาก็ผ่านกระบวนการกับกันจนจึงพอได้ กรอบความคิดคิดว่าวัตถุชิ้นหนึ่งคือตัวแทนของ สังคม-ชีวิตมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย ผู้พบเห็นสามารถ ใช้ข้าวของต่างๆ เป็นพยานทางในการตั้งข้อสงสัยกลับสู่ ความเข้าใจในโลกและชีวิตด้วยตัวเองได้เสมออันนี้คือหลัก สำคัญอย่างแท้จริงและนี่คือบทบาทที่สุดของการตีพิมพ์ และเข้าใจวัตถุโบราณ ไม่ใช่แค่การดูรายการทีวีเป็นเอง ตามการบิ๊วราคาขายของของนักขายเก่าไปแต่ละละช่วงเวลา

อีกทีใจจริงของดิฉันก็ไม่อยากจากไปดิฉันก็ยังไม่อยาก เป็นนักประวัติศาสตร์ที่จะอยู่แต่ในห้องเรียน เสื่อม้ายก็ขึ้นมามาก เราได้ความรู้ก็พร้อมจะเผยแพร่ตัวเองให้เป็นที่เห็น ดีแต่กับ ความแค้นใจของความไม่รู้ ที่ตามแล้วหมดแรงขบ ด้วย เหตุนี้ดิฉันจึงเริ่มสนใจและเริ่มมาทำข่าวของ ชุมชนชาวจีน ของดิฉันคือคนแม่ไม่ใช่ว่าของเก่า

สารคดีตามหาสมบัติล้ำค่าใต้ลำนน้ำเพชร จากปลายปากกา ของนักเขียนสารคดีมือรางวัล ที่จะพาไปทำความรู้จัก “เสื่อม้าย” ไฟฉายของคนโบราณเมื่อกว่า 150 ปีก่อน

เสื่อม้ายดินเผาชิ้นแรกที่ เคยได้พบเห็น ยังมี รอยเผาไฟ และรอยร้าวเปิด อยู่ทั่วปากกระบอก

หม้อดินเผาที่เรานำมาจัดเรียงอยู่ใต้รัตนโกสินทร์หรืออาจเก่าถึงรุ่นอยุธยา ไม่เคยพบมาก่อน ถูกพบที่วัดบ้านไผ่ด้วยดินเผาที่พบยากแล้วแต่ยังคงเส้นทางค้าหม้อดินเก่าแก่ของชาวเพชรบุรี

แต่ในช่วงปีพ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๕๔ นิดี้หันกลับ
ต้องไปพัวพันกับของเก่ามากขึ้นเรื่อยๆ แม้จะเป็น
ของหักๆพังๆ เหมือนที่เคยไปค้นไปหาครั้งยังเป็น
นักศึกษา แต่คราวนี้ไม่ได้หยิบมาจากหาทราย
ชายทะเลเช่นวันวาน แต่มากจากกันแม่บ้านเพชรบุรี ที่
เพื่อนคนหนึ่งคือ ครูเจียบ-คุณกิตติพงษ์ พึ่งแดง
มักชวนใส่ยามมาให้ อ.ล้อม เฟื่องแก้ว พ่อของนิดี้
ช่วยตรวจสอบพิจารณาให้ความรู้ว่า วัตถุเหล่านั้นคือ
อะไร ใช้ทำอะไร มีอายุเวลาสมัยไหน มาจากที่ใดเล่า
จึงมกกองรวมกันอยู่กันแม่บ้านเพชรบุรีเช่นนี้ได้

ครูเจียบเป็นหนุ่มเมืองเพชรแท้ อาชีพหลักคือครู
สอนทางด้านพลศึกษา ที่โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์
วิทยาลัย ไกลวัดมหาธาตุเมืองเพชร เริ่มแรกของการ
หันมาสนใจของเก่าต่างๆ ตกราวปีพ.ศ.๒๕๕๐
เพราะไปเห็นหม้อดินเผาใช้ใส่น้ำตาลโดนดของชาว
บ้านเพชรบุรีที่เรียกว่า “หม้อตาล” แล้วประทับใจ
มาก จึงเริ่มสืบหาทั้งความรู้และหม้อตาล ซึ่งหาได้
ไม่ยากนัก เพราะการปั้นหม้อตาลเคยเป็นอุตสาหกรรม
หลักของชาวบ้านเพชรบุรีในอดีต เพื่อใช้ใส่น้ำตาล
โดนดส่งขายกรุงเทพฯ และกระจายสู่เมืองต่างๆ
ไปทั่ว การปั้นหม้อตาลเฟื่องดังไปในราวช่วงหลัง
สงครามโลกครั้งที่ ๒ เพราะมีเป็นน้ำมันก๊าดมาใส่
น้ำตาลแทน

การเสาะหาหม้อตาลนี้เองทำให้ครูเจียบไป
คุ้ยเศษกระเบื้องริมแม่น้ำเพชรบุรีบริเวณท่าโรงหม้อ
ซึ่งเคยเป็นแหล่งปั้นหม้อและทำจอตีเรือบรรทุกหม้อ
ตาลครั้งอดีต จนทำให้ได้พบพวกหนุ่มน้ำฉ่ำแถวนั้น
และพี่ๆ เขาก็ได้ชวนครูเจียบไปดูที่บ้าน เพราะ
งมหม้อตาลมาได้เยอะ กองๆ เก็บไว้โอหะเชลละชะละ
หนุ่มเหล่านั้นแต่ละคนดำเนินมาเกือบ ๑๐ ปี เริ่ม
แรกจากดำจับกุ้งแม่น้ำ แต่พอไปถึงกันน้ำเพชร
กลับไปเจอชมพู่พืใหญ่ มีทั้งเงินพดด้วง เครื่อง
ทองเหรียญโลหะนานสมัย ทั้งเงินตันรัตนโกสินทร์
เหรียญอีแปะเงิน เบี้ยจีน ปีโรงป้อน เหรียญตอกไม้
เงินเบี้ยหยด แครง ต้มหูรันทวารวดี เงินราง เงินปลิง
เงินลวด ฯลฯ นานาสารพัด

เรียกว่าวัตถุสิ่งของที่พบตามแหล่งขุดค้น
ทางโบราณคดีมีเท่าไร สามารถงมขึ้นมาได้จาก
แม่น้ำเพชรฯทั้งนั้น ยิ่งสมัยก่อนที่คนดำน้ำไม่รู้
ว่าเงินรางเงินปลิงคืออะไร มีความหมายอย่างไร
มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์โบราณคดีมากแค่ไหน
พวกเขาอีกเอาเงินโลหะเหล่านั้นที่หักหักจาก “เงินยวง”
อันหมายถึงตะกั่วผสมดีบุก ไปซิงก์โลหะยิบเบิ้ลและ
เหล็กราคาถูกกันซะมาก

หากที่ครูเจียบสนใจมากๆ ไม่ใช่พวกวัตถุ
มีค่าราคาสูง ที่บัดนี้หม้อค่าของเก่ามาคความหาซื้อ
จนราคาพุ่งปรี๊ดไปเรียบร้อยแล้ว แต่กลับเป็น
พวกเศษกระเบื้อง เศษดินเผือง เศษเครื่องปั้นดิน
เผาหักๆ พังๆ นานาชนิด ที่ที่มันดันมีกันแน่นขึ้น

ครูเจียบ-กิตติพงษ์ พึ่งแดง กับวัตถุสิ่งของ ด้ามถ่อ ขวานหิน เครื่องดินเผา เหรียญอีแปะที่งมได้จากแม่บ้านเพชรบุรี

เพราะงานพวกนี้มีค่าทางมานุษยวิทยา ทำให้เห็นวิถีชีวิตวิถีความเชื่อของชาวบ้านไทยได้เป็นอย่างดี และเครื่องปั้นดินเผาชิ้นที่ครูเจียบนำมาให้พ่อดิฉันดูในบ้ายวันหนึ่งก็ชวนให้ตื่นตาดังนัก ครูเจียบมาถามว่าของชิ้นนี้คืออะไรกันแน่ หน้าตาพิกล ไม่เคยมีใครรู้จัก เพิ่งมีขึ้นมาจากแม่น้ำเพชร สดๆร้อนๆ พ่อเรียกดิฉันมาดู ยิ้มๆและถามดิฉันว่ารู้ไหมมันคืออะไร

มันคืออะไร?

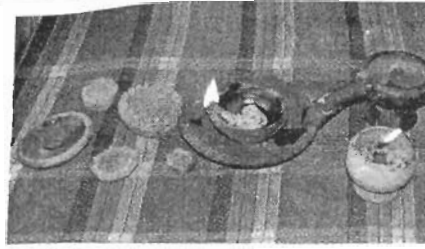
ดิฉันมองดู เห็นวัตถุชิ้นนี้หน้าตาคล้ายชามดินเผามีกระบอกปั้นติดกันโผล่ขึ้นมาจากตรงกลาง ค่ะน่าจะต้องใช้เป็นที่จุดไฟแน่ เพราะปากกระบอกดินเผายังมีคราบเขม่าปรากฏชัด และลักษณะคล้ายชามนั้นคงเอาไว้หล่อน้ำบรรเทาความร้อนแต่พิกลดูคล้ายชามแล้วก็ยังเรียกชื่อไม่ถูกอยู่ดี เพราะหน้าตาพิกลมาก ถ้ามองผิวของวัตถุชิ้นนี้ ครูเจียบเล่าให้ฟังว่า

“เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ประมาณ ๔ เมฆเย็น ผมมาที่ท่าน้ำคว่ำเจต้ายริมแม่น้ำเพชร ใกล้ศาลาคามวาสี ที่ตั้งอยู่ระหว่างวัดมหาธาตุกับวัดหลักพลาย ได้พบพรรคพวกกันคือ “พี่วัฒน์” หรือคุณเจริญกัน จันทร์สว่าง ที่เพิ่งงมของจากแม่น้ำเพชรขึ้นมาได้ ๑ ชิ้น แต่ก่อนที่ตรงนี้เป็นท่าจอดเรือลำใหญ่ บริเวณสะพานใหญ่เรือมอญขายหม้อจากนนทบุรีก็เคยมาจอดขายของที่ตรงนี้ พี่วัฒน์นำเครื่องดินเผาหุ้มได้มาให้ผมดู บอกผมว่าเป็น “ตะคัน” หมายถึงตะเกียงโบราณ ผมบอกไม่ใช่ ถ้าเป็นตะคันจะรู้อย่างไร มีเอวเป็นเหลี่ยมได้ก็ได้อะไรๆกันหาซื้อสรุปไม่ได้ ผมเลยขออนุญาตพี่วัฒน์นำเครื่องดินเผาชิ้นนี้มาให้อาจารย์ล้อมตรวจสอบหน่อยละ”

คนสองรุ่นนั่งคุยกันเพื่อนำอายุร่วม ๗๕ ปีแล้วเป็นคนบ้านนอกเมืองพัทลุงเห็นของชิ้นนี้ปรี๊ดเดียวก็รู้จักสนิทสนม ส่วนครูเจียบและดิฉันซึ่งเป็นรุ่นลูกเกิดมากับไฟฟ้า แนนอนละครต้อง “งงเด็ก” อยู่ตรงนั้น

พ่อให้ความรู้ว่าชื่อของวัตถุชิ้นนี้คือ “เสียมายดินเผา” เป็น “ได้” จุดไฟประเภทหนึ่ง และยังไม่บอกว่าเคยเขียนเรื่องนี้ไว้ในหนังสือ “เกิดเป็นคนได้: อดีตชีวิตวิไลสมัยคุณคนได้” ที่ยกเล่าเรื่องราวชีวิตของโน้วยี่เด็กเมื่อร่วม ๖๐-๗๐ ปีก่อน ดิฉันได้ไปเปิดหนังสือดู ได้พบข้อความที่พ่ออธิบายไว้ว่า

“ได้เสียมายเป็นกระบอกไม้ไผ่ขนาดใหญ่เหมือนกระบอกตาล ใส่น้ำมันยางเกือบเต็ม อดปากกระบอกด้วยเปลือกเสม็ดชุบ (น้ำมันยาง) ทำหน้าที่เสมือนไส้เทียนขนาดใหญ่ (มีกระบอกน้ำมันยางเป็นลำเทียน) มักคาบไว้ประจำที่เพราะให้ความสว่างมาก มักใช้ในโอกาสสมโภช

ตะคันมือถือ และตะเกียงโบราณแบบต่างๆ ที่งมได้จากแม่น้ำเพชร

หม้อตาล (ใบหน้าสุด) เครื่องปั้นดินเผา ดาบโบราณ หอยเบี้ยเงินตรา และสิ่งของโบราณอื่นๆ ที่งมขึ้นมาจากแม่น้ำเพชร

กิตติพงษ์ พึ่งแดง, อาจารย์ล้อม พึ่งแก้ว และพี่วัฒน์ นาวินมูล ขณะร่วมกันถกเถียงพิจารณาตะคันดินเผา (ตะเกียงโบราณ) ที่งมได้จากแม่น้ำเพชร

เทศกาล งานบุญ งานวัด หรืองานที่ใช้พื้นที่อยู่กลางลานกว้าง”

ส่วนในพจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา เก็บคำนี้ไว้ว่า “เสียมาย ชื่อไม้ชนิดหนึ่ง มีขนาดใหญ่, เครื่องตามไฟ ทำโดยเอาน้ำมันยางใส่กระบอกแล้วจุด”

ถึงแม้จะมีการกล่าวถึง “ได้เสียมาย” เอาไว้ในเอกสารข้างต้นแต่ก็ผ่านมาไม่เคยมีการเก็บรูปภาพไว้ แทบไม่เคยมีใครเห็นเสียมายตัวจริงว่ารูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร ยิ่งเสียมายทำด้วยดินเผาแล้ว นี่ถือเป็นครั้งแรกที่ได้พบเห็น เพราะที่พ่อดิฉันเคยหยิบเคยใช้สมัยเด็กๆ ก็ทำด้วยกระบอกไม้ไผ่ ดังนั้นเมื่อมีเสียมายดินเผามาตั้งอยู่ตรงหน้า ให้เห็นจะคาดอย่างนี้จึงขอให้พ่อช่วยอธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับเพิ่มเติม เพราะที่ดิฉันได้เห็นที่บ้านนอกพัทลุงสมัยยังเด็กๆ นั้น ไม่เห็นมีเสียมายอยู่ที่ตรงไหนทุกบ้าน ใช้ตะเกียงน้ำมันก๊าดกันหมดแล้วนี่

“คนบ้านนอกรุ่นพ่อให้แต่ขี้ได้” พ่อเริ่มเล่าให้ฟังขณะหยิบเสียมายดินเผาพลิกดูไปมา “นั่นมันเกิดเป็นของนอกเป็นสินค้าจำเป็นก็มีใช้ในชุมชนขนาดใหญ่ที่มีตลาดหาซื้อได้ คนบ้านนอกไกลๆ ไม่มีชะพรอกที่จะได้หยิบได้ตะเกียง ก่อนมันจะมาถึงชาวบ้านไทยเขาใช้น้ำมันมะพร้าวใส่ตะเกียงซึ่งมี

ใช้กันก็แต่คนพอมีเงินหรือชาวสวนมะพร้าว ถึงสามารถหามะพร้าวจำนวนมากมาเป็นน้ำมันได้ พอได้น้ำมันแล้วยังมักเอาไว้ทำกับข้าวหรือทอดขนม ไม่ใช่เอาใส่ในตะเกียง ถ้าข้าวกับเหี่ยวทั่วไปน้ำมันใช้ให้แสงสว่างเขาใช้กันแต่น้ำมันยาง

เสื่อมายดินเผาเป็นได้จุดไฟชนิดหนึ่ง ปกติที่เคยเห็นจะทำด้วยกระบอกไม้ไผ่เวลาใช้จะเทน้ำมันยางลงไป แล้วอุดกระบอกด้วยไม้ฝุ่ เปลือกเสม็ด หรือไม้ซูดเป็นเหยือก คือเป็นฝอยๆ ลงรูปน้ำมันยางอุดปิดปากไว้ แล้วจุดไฟ แต่ที่เคยรู้คือทำด้วยกระบอกไม้ไผ่ใช้จุดครั้งเดียวเลิก แต่มีที่เพิ่งพบได้จากแม่น้ำเพชรบุรีนี้แหละทำด้วยดินเผาให้ได้อาวุธ และยังมีครบหม้อคราบน้ำมันยางติดอยู่ให้เห็นชัดๆ กันเลย

สมัยโบราณเขาจุดเสื่อมายกันกลางลานกลางแจ้ง ใช้วางตรงท่าเรือ หรือลานวัดที่มีงาน เป็นของให้ความสว่างมาก เวลาจุดไฟจะหล่นน้ำไว้อบๆ ด้วย เสื่อมายดินเผาที่นับเป็นชิ้นเดียวที่พ่อเคยได้เห็น การทำเสื่อมายด้วยดินเผา น่าจะปรับปรุงจากที่เคยเป็นกระบอกไม้ไผ่ใช้ครั้งเดียวโยนทิ้ง มาเป็นดินเผาที่ทนทานกว่า ใช้ได้หลายหน ไม่ต้องตัดกระบอกไม้ไผ่มาทำทุกวัน แล้ววัสดุเป็นดินเผาก็มีน้ำหนักดี วางมันคงไม่ล้มง่าย อย่างชิ้นนี้ขนาดกำลังดี ทั้งชิ้นเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๒ นิ้ว ความสูงเกือบ ๕ นิ้ว เฉพาะเส้นผ่าศูนย์กลางกระบอกก็ ๓ นิ้ว การขุดได้จากแถวท่าเรือแม่น้ำเพชร เป็นไปได้ว่าแต่เดิมคงใช้จุดให้แสงสว่างอยู่ตรงท่าเรือนั้น"

เสื่อมายใช้กันส่วนใหญ่ในภาคใต้แต่เดิมคงใช้ทั่วไปในภาคกลางด้วย จนเริ่มมีตะเกียงรั้วตะเกียงลานถึงได้เลิกใช้เสื่อมายกันไป

ดิฉันยังสืบถามความรู้จากพ่อมาอีกว่า โดยปกติแล้วชาวบ้านไทยจะไม่ใช้เสื่อมายในบ้านเพราะไฟลุกไหม้แรง ร้อนจัดมักจะเปิดขึ้นมาจะยุ่ง ลูกไฟกระเด็นรอบทิศทางเกิดไฟไหม้บ้านได้ กระทั่งเสื่อมายดินเผาขึ้นตรงหน้าก็ยังมียอระเบิดอยู่ที่ปากกระบอก ดังนั้นส่วนใหญ่จึงใช้เสื่อมายในบริเวณกลางแจ้ง

เสื่อมาย ชื่ออายุใจ?

ส่วนชื่อ "เสื่อมาย" จะมีที่มาจากอะไร พ่อบอกว่าไม่มีใครรู้ ไม่แน่ว่าอาจตั้งชื่อตาม "เสื่อมาย" ที่เป็นอายุใจซะก็ได้ เพราะทางภาคใต้ยังมี "ได้หน้าเสีย" ลักษณะเป็นขี้ได้หัวด้วยกามหมก หรือใบเคยแห้ง ทำเป็นรูปทรงกระบอกยาวคิบบกว่าๆ สามารถจุดให้ความสว่างได้ทั้ง ๒ ด้านหัวท้าย ใช้ไม้รวกยาวเป็นวาเสียบตรงกลางยื่นสองไปได้ไกลๆ ใช้กันมากในการปล้น ทำหน้าที่เหมือนไฟฉายให้สว่างไกลๆ ที่ยื่นไปไกลได้ก็เพื่อจะได้ไม่ต้องให้คว้นและความร้อนมารบกวนหัวเอง

เวลาปล้นโจรจะยื่นได้หน้าเสียเข้าไปที่บ้านเจ้าทรัพย์ ตะโกนบอกให้เจ้าทรัพย์ยินยอม ถ้าเจ้าทรัพย์ไม่เปิดประตูบ้าน ก็ขว้างทิ้งไม้รวก และได้หน้าเสียใส่บ้านเจ้าทรัพย์ เผาบ้านทิ้งเลย

เรายังผลัดกันหยิบเสื่อมายดินเผาเหล็กดูด้วยความปลื้มและความระรุมใจ พ่อเคยเฝ้าอยู่ของชิ้นนี้ว่าคงใช้มาตั้งแต่ก่อนรัชกาลที่ ๕ แน่ๆ เผลอออาจจะต้นรัตนโกสินทร์ อายุวัดดูชิ้นนี้คงมากกว่า ๑๕๐ ปีเพราะมาจุดกลางแจ้งอยู่ริมแม่น้ำกลางเมืองเพชรบุรี ในช่วงยังไม่ใช้น้ำมันก๊าดกันเลย จึงต้องเก่ามากๆ

นับเป็นเรื่องมหัศจรรย์แท้ๆ ที่ของชิ้นนี้จมอยู่กันแม่น้ำเพชรบุรีเป็นร้อยๆ ปี ยังเหลือรอดให้ครูเจียบ-คุณกิตติพงศ์ ไปค้นหาขุดขึ้นมาให้เราได้รู้ได้เห็นหน้าตาของสิ่งบอกเล่าด้วยเพียงตัวหนังสือไม่กี่คำ ให้ก่อรูปร่างเป็นวัตถุจับต้องได้ และยังเป็นเสื่อมายทำด้วยดินเผาที่ก่อนหน้านี้ไม่เคยมีใครหรือมีเอกสารฉบับใดกล่าวถึงเอาไว้

และยังมีศรัทธาด้วยที่พ่อดิฉันยังให้คำอธิบายได้แจ่มชัดเพราะเคยใช้ของโบราณเก่าๆ กันมากับมือ แม้จะเป็นได้เสื่อมายกระบอกไม้ไผ่ก็เถอะ

และมหัศจรรย์แท้ๆ ที่ ๒๐ กว่าปีก่อน ดิฉันเคยไปเดินเก็บกระเบื้องอยู่ริมหาดเมืองไชยา ในขณะที่ยังเป็นเด็กวัยรุ่นแหละไหลไม่ใส่ใจกับงานด้านมนุษยวิทยาโบราณคดีใดๆ แต่ท้ายสุด ๒๐ กว่าปีผ่านไป ดิฉันกลับมานั่งจจจจจจเครื่องดินเผาโบราณด้วยความหลงใหลโดยไม่มีใครสั่งหรือบังคับอยู่กับเพื่อนและพ่อ อันเป็นอันสนธิมาจากการเรียน และเขียนรายงาน(โคตร)โหดในวิชาเรียนของครูที่แท้ผู้เป็นสุตรรักและเคารพ-อาจารย์พิริยะ ไกรฤกษ์ ผู้มุ่งเพาะความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเข้าใจถึงชีวิตและสังคมของผู้คนผ่านทางวัตถุสิ่งของ จนดิฉันได้มานั่งเขียนถึงเสื่อมายดินเผาจากกันแม่น้ำเพชรบุรี ในวันพิเศษที่สุด เพราะเมื่อเงยหน้าดูปฏิทิน ขณะที่บันทึกเรื่องเสื่อมายดินเผาไว้นี้ตรงกับวันที่ ๓๐ กรกฎาคม อันเป็นวันครบรอบวันเกิดในปีพ.ศ.๒๕๔๔ ของรองศาสตราจารย์ดร.พิริยะ ไกรฤกษ์ อย่างพอดีบพอดี!

ทั้งหมดนี้มาประชุมรวมกันให้เห็นชัดแจ่มผ่านวัตถุที่อยู่ตรงหน้า-เสื่อมายดินเผาจากกันแม่น้ำเพชร...แท้ๆ เทียว

หมายเหตุผู้เขียน : นิพัทธ์พร เทิงแก้ว คือ นักเขียนสารคดีที่สนใจในภูมิปัญญาชาวบ้าน ศิลปวัฒนธรรม ได้รับรางวัลด้านงานเขียนสารคดีมามากมาย ทั้งยังเป็นนักเรียกร้องด้านสิทธิมนุษยชน และเป็นเจ้าของรางวัล ม.ร.ว.อ.ว.อุดมกล โสณกุล สำหรับนักเขียนบทความดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๑